22/01/2023

Κατακόρυφη αύξηση στη χρηματοδότηση των ιμάμ χατίπ – Τα σχέδια και η ισλαμική ρητορική Ερντογάν ενόψει εκλογών

/ Επικαιρότητα

Σε λιγότερο από τέσσερις μήνες, η Τουρκία θα βιώσει μία από τις πιο κρίσιμες εκλογικές αναμαητρήσεις στη σύγχρονη ιστορία της χώρας. Εκτός από τις αυξανόμενες οικονομικές αβεβαιότητες και την κατάρρευση των δημοκρατικών δικλίδων διεθνείς παρατηρητές αναμένουν αν μέσα σε μία κατά άλλα έντονη προεκλογική περίοδο θα κυριαρχήσει και πάλι το θρησκευτικό συναίσθημα.

- **Γράφει η Δέσποινα Σωτηρίου**

Υπενθυμίζεται ότι στις προηγούμενες εκλογές ο Σουλτάνος είχε προτάξει τη δέσμευσή του να χτίσει «μια γενιά ευσεβών μουσουλμάνων».

Ο Τούρκος πρόεδρος έχει εδώ και καιρό φανερώσει την επιθυμία του να αναδιαμορφώσει την Τουρκία με πυξίδα το προσωπικό του όραμα θρησκευτικού εθνικισμού, μια εικόνα εκ διαμέτρου αντίθετη από την κληρονομιά του κοσμικού κράτους που άφησε πίσω του ο ιδρυτής της χώρας, Κεμάλ Ατατούρκ.

Στην καρδιά της μεταμόρφωσης αυτής βρίσκεται η εκπαίδευση, και το ισχυρότερο όπλο του Ερντογάν είναι τα λεγόμενα «ιμάμ χατίπ»: τα θρησκευτικά σχολεία όπου προτεραιότητα είναι η μελέτη του Ισλάμ και η αποστήθιση του Κορανίου.

Και όπως προκύπτει από το επενδυτικό πρόγραμμα για το 2023, η χρηματοδότηση για τα Ιμάμ Χατίπ αυξάνεται με έντονους ρυθμούς και σε πολλές περιπτώσεις είναι μεγαλύτερη από ό,τι για τα κλασσικά σχολεία τα οποία έχουν πολλαπλάσιο αριθμό μαθητών.

Με τον Ναζίφ Γκιλμάζ, ο οποίος διορίστηκε στη Γενική Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπαίδευσης το 2014 και έγινε αναπληρωτής υπουργός στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας φέτος, παρατηρήθηκε αξιοσημείωτη αύξηση στις δαπάνες για τη θρησκευτική εκπαίδευση.

Οι συνολικές δαπάνες της Γενικής Διεύθυνσης Θρησκευτικής Εκπαίδευσης, η οποία δαπάνησε 2,7 δισεκατομμύρια τουρκικκές λίρες το 2014, έφτασε τα 9,9 δισεκατομμύρια τουρκικές λίρες το 2020. Επίσης, το 2014, όταν διορίστηκε ο Γκιλμάζ το προσωπικό της γενικής διεύθυνσης, που είχε 52 χιλιάδες προσωπικό, εκτινάχθηκε σε 155 χιλιάδες το 2021. Και ο αριθμός των λυκείων ιμάμ χατίπ αυξήθηκε από 854 το 2014 σε 1.673 στο τέλος του 2022.

Επίσης, πριν από τον Ερντογάν , η είσοδος στα κορυφαία πανεπιστήμια και στο τουρκικό δημόσιο περνούσε από τη βαθμολογία που συγκέντρωνε κάποιος πολίτης σε εξετάσεις τις οποίες έδινε.
Ο Ερντογάν ωστόσο απένειμε στους αποφοίτους του Ιμάμ Χατίπ μόρια για να διογκώσει τις βαθμολογίες τους σε σχέση με όσους φοιτούν σε κοσμικά λύκεια και πανεπιστήμια και, όταν αυτό δεν ήταν αρκετό, καθιέρωσε προφορικές συνεντεύξεις για να βοηθήσει τους ισλαμιστές.

Η Diyanet διευθύνει τα «κατηχητικά του Κορανίου» (Kuran kursu). Το 2002, τα συγκεκριμένα κατηχητικά ήσαν 3.699. Το 2020 είχαν ανέλθει σε 18.675 και η ετήσια δαπάνη για αυτά ανερχόταν σε 1,45 δισ. ευρώ.

Τα «ιμάμ χατίπ» παραδοσιακά δίνουν έμφαση στη διδασκαλία του ιερού Κορανίου. Στο παρελθόν απευθύνονταν σε όσους επιθυμούσαν να γίνουν ιμάμηδες σε τεμένη. Στο λυκειακό επίπεδο οι 645.000 μαθητές που τα παρακολουθούν ανέρχονται μόλις στο 11% του συνολικού αριθμού μαθητών λυκείων της Τουρκίας. Το κράτος όμως

δαπάνησε στα λυκειακά «ιμάμ χατίπ» το 23% του σχετικού προϋπολογισμού του.

Τα σχολεία Ιμάμ Χατίπ στην Τουρκία

Τα θρησκευτικά σχολεία καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από ιερατικές – θεολογικές σχολές κοσμικού χαρακτήρα στις 3 Μαρτίου 1924 στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού του τουρκικού κράτους από τον Μουσταφά Κεμάλ.

Χαρακτηριστική είναι η γελοιογραφία που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Akbaba το 1924 που δείχνει τον Μουσταφά Κεμάλ να απορρίπτει τα θρησκευτικά πρόσωπα και τους θεσμούς.

“Η καταιγίδα της ανανέωσης κατέστρεψε ολοσχερώς τους ξεπερασμένους θεσμούς στη χώρα”, γράφει ο υπότιτλος και οι πινακίδες μέσα στη “χοάνη”, σουλτανάτο, μαντρέσα και σαρία.

Το 1930 τα σχολεία Ιμάμ Χατίπ έπαυσαν να υπάρχουν λόγω έλλειψης μαθητών και δεν γινόταν σχετική εκπαίδευση μέχρι το 1984. Μεταξύ 1930 και 1948, λειτούργησαν τα “κατηχητικά του Κορανίου” (Kuran kursu) από το Diyanet.

Τα σχολεία Ιμάμ Χατίπ άνοιξαν ξανά το 1951 και από το 1976 φοιτούν σε αυτά και κορίτσια. Το 2013 εξισώθηκαν με τα λοιπά δημόσια σχολεία. Απευθύνονται σε μαθητές από 10 έως 18 ετών και υπάρχουν 2 βαθμίδες, για παιδιά 10 έως 13 ετών (Γυμνάσιο) και 14 έως 18 ετών (Λύκειο). Οι μαθητές που φοιτούν σε αυτά τείνουν να έχουν χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις κατά μέσο όρο από τα σχολεία με

κοσμικό προσανατολισμό.

Πολλοί φτωχοί μαθητές στην Τουρκία αναγκάζονται να φοιτήσουν στα σχολεία Ιμάμ Χατίπ λόγω έλλειψης επιλογών στον τόπο διαμονής τους ή λόγω μη ικανοποιητικής επίδοσης στις εισαγωγικές εξετάσεις που έχει ως αποτέλεσμα να μην έχουν άλλη επιλογή.

Students of an Imam Hatip high school march during a Republic Day ceremony in Ankara, Turkey, October 29, 2015. Turkey marks the 92nd anniversary of the Turkish Republic. REUTERS/Umit Bektas

Σε αυτό συμβάλλει και η αύξηση των Λυκείων Ιμάμ Χατίπ που λειτουργούν ως οικοτροφεία. Το σχολικό έτος 2022-2023 ο αριθμός των Λυκείων Ιμάμ Χατίπ με ξενώνες αυξήθηκε κατά 68 (σχολικό έτος 2021-2022: 467, 2022-2023: 535). Από το σύνολο των Λυκείων Ιμάμ-Χατίπ το 72% είναι οικοτροφεία.

Από τα συνολικά 1.238 Λύκεια-οικοτροφεία, τα 535 είναι Ιμάμ Χατίπ.

Σε έρευνα από το Κέντρο Εκπαίδευσης Αξιών του Ιδρύματος προκύπτει ότι:
38% επέλεξαν να σπουδάσουν οι ίδιοι στο Ιμάμ-Χατίπ
51% είπαν ότι εγγράφηκαν επειδή το ήθελαν οι οικογένειές τους
44% εγγράφηκαν επειδή η βαθμολογία τους δεν ήταν αρκετή για το σχολείο που επιθυμούσαν
22% εγγράφηκαν επειδή αντικατοπτρίζει τις πεποιθήσεις τους

Τα σχολεία Ιμάμ Χατίπ έξω από την Τουρκία

Σύμφωνα με το Diyanet έχουν δημιουργηθεί και υποστηρίζονται 25 σχολεία συνολικά σχολεία στο εξωτερικό (Αζερμπαϊτζάν, Καζακστάν, Κιργιστάν, Ρουμανία, Βουλγαρία, Σομάλια, Μαλαισία, Μπαγκλαντές, Αϊτή, Μογγολία, Παλαιστίνη, Γεωργία, Πακιστάν και στα Κατεχόμενα στην Κύπρο). Στα σχολεία αυτά, με στοιχεία του 2021, φοιτούσαν συνολικά 8.193 μαθητές ενώ έχουν αποφοιτήσει από τηνέναρξη της λειτουργίας τους 9.601 μαθητές.

Επίσης 2.595 μαθητές από 111 χώρες φοιτούν στην Τουρκία με υποτροφίες.